

Budapest

József-körút 29. sz.

A KITARTÁS

KÖLCSÖNÖSEN SEGÉLYEZŐ EGYESÜLET HETILAPJA

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési díj:

Helyben és vidéken postaküldéssel 12 korona.
Az előfizetők baleset általi halál, állandó vagy részleges munkaképtelenség esetére a Nemzeti Baleset Biztosító Részvénytársaságnál 2000 koronára vannak biztosítva.

A »Kitartás« ezimű jótékonyági egyesület alapszabályait a nagymagyar királyi Belügyminiszterium 48.314 900. szám alatt jóváhagyta.

Az egyesület igazgatósága:

Elnök: benedekfalvi Dr. Luby Gyula máv. titkár és ügyész.

Igazgatók: Kubik Béla orsz. képviselő, Fábrián Lajos mérnök, Ilkey László székesfővárosi hiv. főnök, Dr. Bankos Károly máv. f., Vécsey Frigyes máv. altiszt, Horváth István mozdonyfőszereelő.

Az egyesület tagjait illető kedvezmények.

A tagsági jogosultság első évében:

a) Baleset folytán bekövetkező halál esetén 2000 korona baleseti segélyben.
b) Baleset folytán beállott teljes vagy részleges munkaképtelenség esetén a tag 2000 korona arányában egy meghatározott százalék szerinti összeggel kárpóttatik.

A második évben:

a) Baleset elleni biztosításban, úgy mint az első évben.
b) Ha a tag elhal, az általa a belépéskor megnevezett kedvezményezettnek 500 korona halálzási segély fizetetik.
c) Ha a tag neje elhal, a férjnek 300 korona halálzási segély fizetetik.
d) Ha a tag 4 héten túl beteg, 6 héten át hetenkint 10 korona betegsegélyre tarthat igényt.

A harmadik évben:

a) Baleset elleni biztosításban, úgy mint az első és második évben.
b) Ha a tag elhal, a tag által a belépéskor megnevezett kedvezményezettnek 1000 korona halálzási segély adatik.
c) Ha a tag neje elhal, a férjnek 300 korona fizetetik.
d) Ha a tag 4 héten túl beteg, 6 héten át hetenkint 10 korona betegsegélyre tarthat igényt.

A negyedik évtől kezdve:

a) Baleset elleni biztosításban úgy mint az első, második és harmadik évben.
b) Ha a tag elhal, a tag által a belépéskor megnevezett kedvezménye-

zettnek 2000 korona halálzási segély fizetetik ki.

c) Ha a tag neje elhal, a férjnek 500 korona fizetetik.

d) Ha a tag 4 héten túl beteg, hetenkint, 6 héten át, 10 korona betegsegélyre tarthat igényt.

Ezek képezik a biztosítottaknak A) csoportját, míg azok, akik a B) csoportba ohajtanak belépni, az itt felsorolt pénzbeli kedvezményeknek csupán felét kapják.

Ezen kedvezmények ellenértéke fejében az utóbbi csoportba belépők az első évben havi két korona, a második évtől kezdve havi 2 korona 50 fillér tagsági díjat, az A) csoportba belépők pedig az első évben szintén havi 2 korona, a második és a következő években havi 5 korona tagsági díjat fizetnek.

Ezen kedvezményekben a tagok mindaddig részesülnek, amíg az egyesület tagjai maradnak; a balesetbiztosítás azonban a 60 éves életkor betöltése után megszűnik.

Azok, kik az egyesületbe való belépéskor már 45-ik életévüket elérték, a fent felsorolt kedvezményeknek csak felét kapják.

Aki 55-ik életévét elérte, az egyesületbe fel nem vétetik.

Mindezekon felül úgy az A), mint a B) csoportba tartozó tagoknak a következő kedvezményekre van igényük:

Peres és perenkívüli ügyekben csupán a készkiadások felszámítása mellett ügyvédi képviselőkben részesülnek.

A »Kitartás« című hetenkint megjelenő lapot díjtalanul kapják.

Az egyesület minden egyes tagja 60 éves koráig állandóan biztosítva van baleset ellen.

Minden baleset, megtörténte után legkésőbb 24 óra alatt, okvetlenül bejelentendő.

Segélyezések kimutatása.

Halálozási segélyek.

Lapunk 5. számában kimutatott segélyösszeg 19.850 korona

Balesetsegélyek.

Lapunk 5. számában kimutatott segélyösszeg 15.586 korona 66 fillér

Betegsegélyek.

Lapunk 5. számában kimutatott segélyösszeg 6050 korona

A nagy vizözön.

Az emberi elme fáradhatatlan a maga kutatási szenvedélyében. Folyton keres, folyton vizsgál. Elemeire bonczolja azt, amit maga körül lát; a szemei elé idézi azt, aminek létezéséről eddig fogalma nem volt. A természetnek páratlanul fenséges alkotásait és titkait napvilágra huzogatja, a lét-nek körülményeit a legkisebb részleteikben is kifürkészi. Nehézséget nem ismer, csak ott, ahol a nála felsőbb hatalmak országlása kezdődik: a lélek mivoltának megfejtésénél s a *jövendő* titkaiba való bepillantásnál. Itt egészen megakad az ő mindenféle tudománya.

Ha a *jövendő* titkaiba nem tud is behatolni, annál alaposabb az a munkássága, amit a régmúlt idők életének és eseményeinek kifürkészése közben kifejt. A tengerek mélységes fenekéről, a vulkánok megmerevedett lávatömegei alól, a sivatagok homoktengereiből, az évezredek kripták dohos üregeinek sötétjéből szedi elő a furcsábbnál-furcsább emlékeket. Itt egy múmia, a teste köré csavart sok rófnyi hosszú és sok ezer év öreg patyolattal, amelyik patyolat a rája festett csodás betűkkel hirdeti annak a régi, nagyon régi kornak a történetét. — Amott egy égetett agyagtábla, amelyik még akkor puha volt, amidőn négy-öt-hat ezer év előtt valamelyik nevezetesebb eseményt örökített meg rajta a hegyes kis pálczika; az így teleirt táblát azután tüzre tették, keményre égették, hogy rajta az írást senki el ne simithassa, el ne törülhesse. Mert hogy ezek a táblák voltak a könyvek. — Ismét tovább egész városok, melyeket tűzokádó hegyek izzó hamuja és lavája öntött el, tüntetett el a föld színéről és amelyek most, kiásatásuk után hű képét adják annak, hogyan éltek, hogyan laktak ezer, kétezer év előtt az emberek.

De ki győzné mindazt felsorolni, hogy mi mindenből meríti a mai kor embere a régi idők történelmét! ...

Lássuk ennek egy igen érdekes példáját, amely csak a közelmúltban ejtette méltó csodálkozásba a művelt világot.

A történelemből tudja mindenki (vagy a bibliának ó-testamentomi részéből), hogy egy-két évezreddel Krisztus születése előtt igen hatalmas birodalom volt keleten Babilonia ... Mint minden földi nagyság, az idők folyamán ez is porrá foszlott, semmivé lett. Ahol valamikor Babilon városának 88 kilométer hosszú, 200 róf magas és 50 róf vastag falai kerítették be a világ leghatalmasabb városát (amely falat 250 torony uralt és 100 érczkapu szakított meg), ott ma csak kő, csak rom, csak halál lakozik. Ahol a szivárvány hét színeire festett hét emeletű, kétszáz méter magas Babel-tornya emelkedett valamikor az ég felé, ott ma sivatag, kietlen homoktenger terpeszkedik, melyet futva kerül a zarándok. Pusztulás, megsemmisülés mindenfelé.

De mégsem ... Nem halott, nem néma ott minden. Mert azok a kövek beszélni tudnak; csak legyen ember, aki azokat az évezredek, furcsánál-furcsább akombákomokat el tudja olvasni, amik beléjük vannak vésve. Kemény bibliothéka, töredezett is nagyon és á-b-c sem maradt róla.

Az újabb kor tudósai pedig megfejtették ezt a rejtelmes ábc-t és most tárva-nyitva előttünk mindaz, ami abban a nagyon régi világban történt.

A legérdekesebb dokumentumok egyike, néhány égetett agyagtábla, most került az ásatásoknál napfényre s azok összeállításánál kitűnt, hogy a nagy vizözön történetéről számol be rajta valamelyik babiloni írástudó — úgy vagy háromezer év előtt. Ez az írástudó abban az alakban közli a vizözön történetét, ahogyan annak már akkortájtban is eléggé régi hagyományai a babiloniaiakra átszállottak volt és amely — a szereplő személyek és a pogány istenségek tekintetében — jelentékenyen eltér az ó-testamentomban foglalt leírástól.

Lássuk ennek az ősrégi történetnek szóról-szóra való fordítását:

»A vizözön legendája.

Sitnapištim pedig szólt Gilgamešhez: Gilgameš, tudatni akarom veled a rejtelmes szót és meg akarom neked mondani az istenek rendelését. Šurippak

városát ismered, ott az Eufrátes (babiloni elnevezés szerint: Purati) folyam mentén. Ez a város már nagyon megvéhédte és az istenek, akik ott laktak, elhatározták, hogy nagy vizet küldenek reá. A nagy istenek szivei határozták. Az ő atyjuk volt Anu, az ő tanácsadójuk, hadvezérük Bel, az ő követjük Ninib, az ő gazdájuk Ennugi. Ott ült pedig köztük Ea, a bölcsesség ura, aki az ő szavaikat közlé a nádas-házzal.*) »Nádfedelű ház! És ti falak! Oh nádfedelű ház, hallgasd! Oh falak, figyeljete! Te ember, aki Šurippakból való vagy, fia Ubara-Tutunak, bontsd le a te házadat és építsél hajót, hagyj el lakásodat és mentsd az életedet. Jóságodat hagyj el és övd meg életedet, és minden élőknél a magvát vigyed be magadhoz a hajóba.«

A többi sorok itt nagyon hiányosak, mert a tábla össze van töredevezve és részei nem voltak megtalálhatók. Amennyire a megmaradt részekből kivehető, a hajó megépítését beszélik el. Majd tovább így folytatja az írás:

»Amim volt, mindennel megraktam a hajót; mindennel, amim volt, megraktam ezüsttel; mindennel, amim volt, megraktam arannyal; mindennel, amim volt megraktam minden élő lényekkel. Bevitettem a hajóba mindent, családomat, a házi népet, a marhákat a mezőről, az állatokat az erdőről, kézműveseket, mind magamhoz vevém. Šamaš (isten) egy bizonyos időt szabott meg. Így szólt: »A sötétségnek ura nagy erős esőt fog küldeni az este homályában. Menj a hajóba, csukd be az ajtót.« A mondott idő elkövetkezett s a sötétségnek ura heves esőt küldött az este homályában. Láttam a zivatar közeledését, de a zivatart nézni nem mertem. Beléptem a hajóba és becsuktam az ajtót. A hajó kormányosának, Puzurilu-nak, a hajósnak, átadtam a hajót, mindennel, ami benne volt. Mikor este lett, a láthatáron megjelent egy sötét felhő; Ramman (isten) a közepébe hajítja a mennydörgés nyilait és Nabu meg Marduk (istenek) megindulnak előre; mint küldönczök mennek előre hegyeken és országokon; Urakal (isten) kitepi a horgonyt, mire Ninib (isten), aki a vihart korbácsolja és Anunakik (istenek) viszik fáklyáikat, melyek villámlásaival bevilágítják az országot. Ramman forgószele felnyulik az égbe és minden fény sötétséggé válik; nem látható a közel álló ember, nem ismerhetők meg a távol állók; az istenek megijedtek az árviztől, elvonultak, felmentek Anu égébe. Az istenek, miként egy kutya, úgy kuporogtak az ég várában. Hangosan kiabált Ištar (istennő), miként kiabál egy asszony a nagy fájdalmakban, az istenek urnője így kiabált: »Az az emberi fajzat megsemmisült; mert én parancsoltam az istenek gyűlésében ezt a pusztítást; az én népemnek kiirtásához vihart rendeltem. Az, amit én szültem — hová lett? Ott uszákal, miként halikra tölti meg a tavat!« Az istenek, anunakik véle sirtak; az istenek nagyon bánkodtak, könyeztek; ajkaik össze voltak szorítva. Hat nap, hat éjjel tombolt a szél, árvíz és zivatar voltak a földön. A hetedik nap jöttével megszűnt a vihar, árvíz és zivatar, melyek egymással küzdöttek, miként az ellenségek. Azután elcsendesedett a tenger, a víz apadni kezdett. Lenéztem a vízre és kiáltottam; mezők helyett mocsár terült előttem. Kinyitottam az ablakot és világosság áradt az én arcomra. Leültem és sirtam. Néztam a vidéket,

mindenütt tenger. Tizenkét nap után mutatkozott föld. A hajó Nisir földjéhez közeledett. Nisir-föld hegyei megfogták a hajót és nem bocsátották tovább. A hetedik napon kiküldtem egy galambot; elrepült, visszajött; pihenő helyet nem talált, azért jött vissza. Kiküldtem egy fecskét; elrepült, visszajött, pihenő helyet nem talált; visszajött. Kiküldtem egy hollót; a holló repült és látta a víz apadását; krákolva, pocskolva közeledett, de be nem jött többé. Azután mind széjjel bocsátottam őket a négy világtáj felé és áldoztam az isteneknek. Hetsével bocsátottam utnak a szekereket. Azután italáldozatot tettem, alája finom czédruzból gyujtottam a tüzet. Az istenek megéreztek a kedves illatot; az istenek jöttek a jó szagra, miként a legyek gyűltek körülöttem. Mikor az istenek urnője közeledett, kezében emelé a drága ékszereket, amiket Anu készített az ő parancsára: »Micsoda istenek! Ékszerreimre mondom, hitvány istenek! Ezt nem fogom elfelejteni! Ezek a napok emlékezétembe vésődtek, örökre sem feledem el őket. Az istenek hadd jöjjenek a lakománkhoz. De Bel ne jöjjön a lakomához, mert Bel nem fogadta meg a tanácsot, elhozta az árvizet és népemet kiirtotta.« Mikor erre Bel jött és látta a hajót, dühös lett Bel, telve volt haraggal az istenek ellen, Igigi (istennő) ellen: »Ki menekült itt meg az ő életével? Senki sem maradjon élve a pusztulás közepette!«

... Ez az égetett agyagtábla, azokkal az ákombákom betűkkel, milyen hiven meséli el nekünk, hogy háromézer évvel ezelőtt hogyan irtak, hogyan gondolkoztak és mit hittek az akkori művelt világunk művelt emberei!

Temesváry Alajos.

Fekete felebarátaink.

Voltak emberek, kik azt akarták bebizonyítani, hogy a négerek nem egyebek, mint polgárisult majmok; de ha csak egy pillantást vetünk is a négerre, rögtön kedvezőbb ítéletet mondunk felőle. A néger általában középtermetű és testes; izmai és inai erősek, nem ugyan feltűnően kiálló, hanem erős és virágzó külsőt mutatnak. Születésekor a néger gyermeket jóformán nem is lehet megkülönböztetni az európai gyermekektől, mert testszínök egyenlő, azonban csakhamar sötétebbé változik. 30 éves korában e szín sötétsége elérte legmagasabb fokát, és ezután, minél korosabb, mindinkább veszt sötétségéből, úgy hogy a 70–80 éves négerek bőre halvány, sárgás, fonnyadt és lankadt. Megjegyzendő azonban, hogy sem a tenyerek, sem a talpak nem változtatják színüket úgy mint a test többi részei, sőt inkább ezen testrészek örökké fehéresek maradnak. A négerek öltözéke, a férfiaké épúgy mint a nőké, felette egyszerű; az egész öltözet csupán néhány méter szövethől áll, melyet derekuk körül csavarnak; ez a nőknél hosszú és egész sarkig ér, míg a férfiaknál közönségesen csak térdig; egy más darabot mellök körül csavarnak, ezzel az egész öltözék be van fejezve; mert kalap vagy egyéb fejtakaró náluk tulajdonképpen egészen hiányzik, csupán utánzásai hajlamból és hiuságból iparkodnak maguknak európai kalapot szerezni, vagy ha ezt nem tehetik, úgy magok fonnak kalapot palma- vagy ananaszlevelekből.

Ezen népviselet egyenlő a gazdagoknál épúgy

*) Ez volt t. i. a mesélő Sitnapištim háza.

mint a szegényeknél, csupán az anyag, melyből a ruházatot készítik, különböző. A közönséges szövet egy darab vékony tarkabarka pamutszövet. A gazdagok ellenben bársonyt és selymet viselnek. Még egy sajátságot kell megemlítenünk és ez azon törekvés, hogy kiki európai ruhát szerezhessen magának; mert a néger sokkal többet ad azon közmondásra: »A ruha teszi az embert«, mint mi; s ha egy néger már európai ruházatra tett szert valahol s ezt viseli, úgy rögtön európainak képzele magát, habár fekete mint a holló. De még ebben is különböző rangfokozat uralkodik: ha a négernek pl. csak egy darab európai öltönye van, például mellényt és fején sípkát hord, úgy már azon fokon áll, melyen a mulatt; hogy azonban teljesen európai ember legyen, úgy teljes európai öltönyben kell járnia. fején sípka helyett kalapot kell viselnie. Amily egyszerű tehát a ruházat mint fentebb említettük, s amily kevés alkalmat ad ez a hiúság és fényűzés kielégítésére, annál különfélebb, gazdagabb, pazarabb s a büszkeségnek legtagabb tért nyit az ékkövek viselete, különösen a nőknél. A nyak, karok és lábak a szó szoros értelmében be vannak fődve különböző lánczokkal és zsinórokkal, ezek a legegyszerűbbek és legolcsóbbak, majd ismét a legdrágábbak és művészies kivitelűek. A szegényebbek üvegyöngyosorokat, szalagokat és zsinórokat hordanak, melyekre egy talizmán vagy fetis van kötve, melyet gyakran csupán pár pálmalevél ábrázol. Tollakkal, csigákkal, s más ezerféle oly dologgal, miket valahol szépnek s diszesnek tartanak, tele aggatják testöket, s hozzá annyi gyűrűt tesznek magukra, amennyit csak találhatnak. A gazdagoknál értékes gyöngyosorok, arany- és ezüstlánczok helyettesítik a karéket. Vannak nők, kiken több mint ezer dollár értékű ékszer volt. Az ékszer sokasága gyakran megnehezíti járásukat, de mily kellemetlenségnek nem vetné magát alá a hiúság. Ez különösen az ó-kalabari nőknél feltűnő, kik lábokon ujjnyi vastagságu csiga alakulag csavart gyűrűket viselnek, melyek a bokától térdig érnek: mindkét gyűrű együttvéve gyakran husz fontnál is súlyosabb és természetesen nagyon is alkalmatlan a járásban.

A néger lakása hamar fel van építve, mert az rendkívül egyszerű. Mivel a néger igen szeret fürdeni és sokat fürdik, azonkívül a forró éghajlat is a vizet legkülönözhetlenebb szükségletté teszi, a falvak rendszeren forrás vagy folyó közelében fekszenek; az egész falu egy csomó rendetlen sárgunyhóból áll. Ha a néger házat akar építeni, előbb vesz néhány fazék pálmabort és több palaczk rumot, ezután meghívja barátait, hogy segítsenek neki, amire ők azonnal készek is. Hozzáfognak mindjárt a munkához; néhányan agyagot ásnak és porhanyóvá teszik, mások az épület helyét tisztítják. Ha ez megtörtént, úgy esőre várnak; ezután megkezdődik az építkezés. Az agyagot meggyurják, a talajt emelik, s mint egy szérűt simára verik, s a falakat felépítik. Ha a falak már vagy 1 méter magasak, száradni hagyják és várnak ismét esőre, tovább építik s így folytatják mindaddig, míg a falak a kívánt magasságot elérték. Ezután az erdőre mennek s ott fiatal nyulánk fákat szemelnek ki, a ház befödésére. Ezt azután egy kákaféle növénynyel vagy pálmalevelekkel betakarják s készen van a ház. Az utcák szabályosságával nem törődnek semmit, hanem ott és oda építenek, ahol és ahova nekik tetszik; miáltal az utcák gyakran oly görbék és szegletesek, hogy valóságos

tömkeleget képeznek. Arnyékot nyújtó fát igen ritkán találhatni s így a forró napsugarak elől nem lehet menekülni, eső idején pedig alig lehet a piszkot és sárt atlábolni. Kivételt csupán azon négerképeznek, kik beljebb laknak. Mert itt már ügyelnek a házak elhelyezésére és szép utcák építésére s a házak is, habár még egyszerűek és durvák. de mindenesetre kényelmesebben és szorgalmasabban vannak építve. Itt az egész falu összegyűl építkezni, a házat négy részre osztják, melyet egy négyszegletes udvar körül építenek. A jobboldali részen lakik a férj, baloldalon a nők, hátul a rabszolgák s elől van az éléstár. A négy nyitott sarok be van kerítve, ezek nappal mosóhelyiségül szolgálnak, éjjel pedig a marhák elzárására. Mihelyt meg van ásva az első gödör, melybe a czölöp beállítatik, a tulajdonos előbb kevés pálmabort vagy rumot tölt belé s a fetishez imádkozik, hogy sokáig engedje őt e házban élni, óvja meg őt a betegségtől, szerencsétlenségtől, a ragadozó állatoktól és rabszolgakereskedőktől, ajándékozza meg sok növel, egészséges gyermekekkel és sok rabszolgával; ne engedje, hogy pénzben, kauriban*) és szép ruhákban hiányt szenvedjen, engedje őt gyakran békességben barátaival együtt ülni, velök dohányozni és pálmabort inni; akadályozza meg, hogy a rossz szellemek és varázslók háza küszöbét átlépjék. Ezen ima után oly szorgalmasan dolgoznak, hogy az épület csakhamar készen áll; ezután még pár lövést tesznek, hogy a netán észrevétlenül beköltözött rossz szellemet elriaszassák és mindnyájan a legkicsapongóbb élvezetnek engedik át magukat, foly a pálmabor késő éjjelig, lármáznak, tánczolnak és ujjonganak.

Amily egyszerű a néger háza, ép oly egyszerű butorzata is; egy sásból és levelekből fonott ágy, fatuskó, melyet párnának használ, néhány cserépfazék és csésze, egy fegyver, egy hosszú kés, pár nagyobb és kisebb tökhéj, melyek közül a nagyobbakban tartják a ruhákat, sörétet, puskaport és ólomgolyókat stb., a kisebbeket pedig mint palaczkot használják; körülbelül ezek azon tárgyak, melyeket minden néger lakásában találhatni. A gazdagabbaknál néhány európai fényűzési czikkel is, legalább annak utánzatával találkozunk, a négerké egyáltalában jó utánzók lévén, ezt is utánozzák. Néhány alacsony szék is látható a kunyhóban, melyeken ülve szívják a négerké pipájokat vagy, ha mint rendszeren, semmittevéssel foglalkoznak, pihenik ki magukat, mert evéskor nem lévén asztaluk, nem használják azokat, hanem mindnyájan a tál körül guggolnak s a természet adta késsel, villával és kanállal étkeznek. Különben Dahomeyben egyetlen széknek sem szabad 10 centiméternél magasabbnak lennie, mert magasabbat a király csupán kitüntetés jeléül engedélyez. Az ily székek képviselik itt azt, ami nálunk a rendjel s a szék magassága változik azon kitüntetés nagysága szerint, melyben a király az illetőt részesíteni akarja.

Ily egyszerű és hiányos a néger butorzata és berendezése; és ez mégis teljesen kielégítő, mert eledelök nem sokféle s ezek is nagyobbára növényekből állanak. Hust ritkán esznek, halat még ritkábban; egyetlen hering elégséges egy tuczat néger számára. Banán, yams, tengeri és maniok-gyökér képezik eledelök fő alkatrészeit. Ezen ételeknek

*) Apró kagylók, melyeket pénz gyanánt használnak. 1200 darab felel meg 1 forintnak.

pudding- vagy kása-alakjuk van, melyet azután egy a napon jól megszáritott és vízben, pálmaolajban és sok borssal főzött fél heringnek levéllel leöntenek. Étkezés előtt mosdani szoktak s az étkezésnél csak a férfiak vehetnek részt; a nőknek és gyermekeknek meg kell azzal elégedniök, amit a férfiak meghagytak. Általában a nők teljesen alárendelt viszonyban élnek; mert mint árut veszik meg s azután úgy tekintik, mint bármely más tulajdont.

Általános a soknejűség is; minden férfi annyi nőt vehet, mennyit meg bir fizetni. Nem ritka azon eset, hogy az öreg néger, ha valamelyik barátjának leánygyermeké születik, ezt mindjárt születése után nejeül megveszi: ugyanis megfizeti az atyának a divó vételár felét s a fejlődő leányka oly viseletben jár, mint a többi férjes nők; megkülönböztetésül azonban sárga színű kendőt hord derekán. Ámbár, mint említettem, minden négernek szabadságában áll annyi nőt venni, mennyit tárczája enged, azért számuk ritkán több mint husz. Csupán a királyok tesznek kivételt, amennyiben ezeknek tekintélyes számú feleségük van. Így pl. Asanti királya 3333 nőt vehet feleségül s azon joga van, hogy őket országa összes leányai és özvegyei közül választ-hatja. E végett minden felnőtt leányt évenként a fővárosba hoznak s ott a királynak bemutatják őket. Ha a szám teljes, úgy mielőtt újabbakat választana, előbb néhányat el kell bocsátania. E tekintetben még korlátlanabb joga van Dahomey királyának. Ő magát országa összes női lakosságának urául tekinti és annyi feleséget választ, amennyi neki tetszik, s ha valaki feleséget akar, hozzá kell folyamodnia, előbb azonban összes ingó-bingó vagyonát feltétlen rendelkezésére bocsátania. Miután ez megtörtént, a király lábai elé veti magát; ha jóakarója a király, úgy leköpi őt, s minél dusabban nyilvánul ez, annál nagyobb a király jóakarata is irányában. Ezen szertartás után odaadja neki a király a legelső leányt, aki a kezeügyében van, vagy pedig kérvényét teljesen figyelmen kívül is hagyja; vagy ha a folyamodó nem kedvencz, úgy olyat választ számára, ki a megajándékozottat épen nem teszi boldoggá.

A háztartáshoz szükséges összes munkálatokat a nők végzik; ők művelik az ültetvényeket, készítik és árulják a pálmaolajat, gyékényt fonnak, a szobákat festik, mit különösen Ó-Kalabar női művészi-leg értenek, kik csupasz kézzel csalódásig hiven utánozzák szőnyegeinket, szóval, minden alacsony és nehéz munkát a nők végeznek férjeik helyett, kik majdnem semmit sem dolgoznak s legjobban szeretnek mulatni, a fák árnyában ülni és pálmabort itdogálni.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

A hét krónikája.

Benne vagyunk, benne, vigadó farsangban
És komolyan hisszük, hogy vidám világ van.
Bálokat rendezünk sok-sok bizottsággal —
S bankoknál futkosunk egy sereg váltóval.

Frakkot kölesön veszünk, laktópánt hitelbe;
Négy-öt nap koplalunk s járunk vizittekbe —
Ételnek hol akad egy kis csokoládé
S gyomrunk melegíti rossz és rosszabb kávé.

Ám a fényes bálban, persze ott kell lennünk
Pezsgős vacsorával, nagy garral henczeznünk.
A világ hadd lássa, hogy mi urak vagyunk,
Urak, az ebadta, nóbilis a fajunk!

A hatalmasokhoz szépen dörgölődzünk,
Azoknak fényéből egy sugárt ellesünk.
Drága egészségünk megromlana — sajna —
Nyelvünk ha sokáig talpukból nem nyalna.

Csaljuk a világot, bolondítjuk egymást;
Nem hagyjuk elmulni ezt az ősi szokást.
... Félünk, kárt szenvedne az igaz boldogság,
Ha egyszer kiveszne ez a sok léhaság.

*

Fiumében táncz volt... A kormányzó házban
A mesés pompától arcok égtek lázban.
Hadi tengerészek s társaságnak java
Végig ott mulattak, míg meg nem virrada.

Fiumében táncz volt... a tengeröbölben
Sok hajó eljárta kinos-keservesen
A kállai kettést, ahogy dudaszóra
Rágyujtott a vihar, régi duhaj bóra.

És voltak nyögések, lőtték a sok rókát
Városi taljánok s a tengeri fókák...
Baj oka volt amott: az olaszok bora;
Itt pediglen nem más, csak a gonosz bóra.

*

Népgyűlés volt Pesten, a király-utcában.
(Ám de itt az arcok már nem égtek lázban.)
Demokratát védtek — akiknél a jelszó:
Czuczilizmus te vagy a világmegváltó!

Furcsa volt e gyűlés. Ezernyi tömegek,
Akik közül alig négyen hogy beszéltek.
Még furcsább a vége — majdnem rendellenes:
Mert sem fej, sem ablak, nem lett betöréses.

*

Főherczeg utazik muszka vendégségbe.
... Ugyan volt-e ennek valaha jó vége?
Ölelkeznek, isznak s hirdetik világgá:
Szent köztünk a béke... Politika — pá, pá!

Szeretem a muszkát, de hal alakjában,
Amikor a gyomrom vajudik kinjában.
Elevenen, szőrrel... terheli begyemet
S őszintén kívánom, a fene egye meg.

*

Embert ölt a cigány, de hamar elcsipték
S életfogytig való börtönre itélték.
Ámde sértve lett itt a cigányhiúság —
S nem tetszett morenak az ilyen igazság.

»Nékem nem kell börtön! Én nem vagyok csizlik!
»Minden jó morenak akasztófa illik!
»Mert a cigánylélek csak akkor idvezül,
»Gazdájának teste ha magas fán perdül!

Összenéz a törvény s nagyon csodálkozik.
Hát ennek a nyaka miért csiklandozik?
»Sejtem már hogy miért — mond a tudós elnök.
»Siralomház-kosztra fáj a foga ennek«.

*

Képviselőházunk dolgozik javában;
Előtte a beszéd hever garmadában.
Hajh! De csak a beszéd és semmi fogható —
Hogy az kinek használ, tudj' a Mindenható!

Egyik haza szaval. Másiknál hiúság
Feledtetni mindazt, ami nyomoruság
Választók közt vagyon. Ha karatyol, hiszi,
Emberek ezreit boldoggá hogy teszi.

Te is jó vasutas, csak lesd a magadét!
Előléptetésed megjön, ha a jó ég
Szinte úgy akarja. Mert csak ebszorító
A sorsod dolgában — sok szószaporító.

Kevesebb beszédet és több támaszt kérünk
Attól, ki viseli a mi — okos képünk.
Mert hogy óvatosak, mi több, bölcssek vagyunk:
Mutatjuk mindenkor, amikor szavazunk.

*

Van egy különvonat, a neve udvari.
Hajnalba érkezik s bizony nem gyakori.
Nagy urak kísérik, ők a konduktorok,
Pasasérjük király, ami nem kis dolog.

Öt óra és negyven . . . Tudja már mindenki.
Am a stációra mégis csak az megy ki,
Ki reggelig lumpolt, vagy akinek muszáj —
S ezek sem kiáltják, hogy: éljen a király!

. . . Szép a loyaltás és fenséges dolog.
De nem kívánatos, párnáján ha forog
A hű alattvaló . . . Mi lenne belőlünk,
Évenként ha négyszer korán kéne kelniünk?

Krumply Kristóf s. k.

Arabs orvosok. Egy francia ezredorvos épületes dolgokat közöl arról, hogy Algirban a benzülötteket milyen szerekkel gyógyítják. »Toubib« — így nevezik az arabok az orvost — bárki lehet, ehez nem kell más, mint hogy arabul írni és olvasni tudjon és egy-két növénynek a mérges és gyógyító tulajdonságait ismerje. Ezeket a növényeket az arabs orvos válogatás nélkül alkalmazza bármely betegségnél, de leghatásosabb gyógyszere az addona. Ez abból áll, hogy különféle nagyságu papirszeletekre verseket ír a kóránból, melyeket a betegnek le kell nyelnie. Az olyan beteg, aki ettől se gyógyul meg, az arabs orvosi tudomány szerint gyógyíthatatlan. A kórán verseit nem mindig szárazon adják be a betegnek, hanem vízbe főzik és ezt a vizet a betegnek oly forrón, amint csak lehet, meg kell innia. A lázat úgy gyógyítják, hogy a kóránból vett verset tojás héjára írják és a tojást kotlós tyuk alá teszik. Ha a tojás kikel, akkor az arabs hit szerint a beteg okvetlen meggyógyul.

Fogoly esküdtek. Franciaországban ép úgy, mint Agliában az esküdtek mindaddig nem hagyatják el azt a szobát, amelyben tanácskoznak, míg

a verdiktet meg nem hozták. Az esküdteket a tanácskozás alatt bezárják a szobába és csengetéssel jelzik, amikor a tanácskozás véget ér. Egy Rennesben nemrég megtartott tanácskozáson a törvényszék és a közönség hiába várta, hogy az esküdtek a tanácskozás után újra megjelenjenek. Órák teltek el, de az esküdtek csengetyűje még mindig nem szólalt meg. Az elnök végre beküldött egy szolgát az esküdtek szobájába megnézni, mi történt és ekkor kitünt, hogy az esküdtek fogva voltak. A villamos csengő felmondta a szolgálatot és az esküdtek hasztalan nyomták a gombot, a csengő nem szólalt meg, hogy az esküdteket fogságukból kiszabadítsa.

A legöregebb fa. Kétségtelenül legvénebb fája egész Európának az a platánfa, mely Vostizza mellett, Görögország földjén kétezer év óta éli vegetabilis életét. Ágai oly erősek, mint egy-egy hatalmas tölgy, törzsének a korhadás által kivájt üregében pedig tíz ember számára van hely. A tizenkilenczedik század első felében a görög szabadságharcz és történelmi nevezetességű fája is megsebesült. Megsebesült, de nem pusztult el ez a lombkoronás tanuja a multnak, Nagy Sándornak és a régi római uralom czézárjainak kortársa. A szabadságukért küzdő görögök gyakran e fa körül adtak egymásnak légyottot és ennek árnyékában pihenték ki a harcz fáradalmait. Ki tudná hozzávetőleg is kimutatni vagy kimagyarázni, hogy mennyi érzést váltott ki emberek szívéből ez a faóriás, ez a vegetáló pátriárkája a klasszikus földnek? — Most, hogy e fának szívós életét is mindinkább fenyegeti a mulandóság törvénye, most, hogy törzse egyre gyöngül és korhadó részei nap-nap után leválnak róla: érczövel vették körül az eleven régiséget, mintegy paizsot adtak neki, hogy tovább folytassa küzdelmeit az idővel . . .

Az ördög bibliája. A játékkártyáról először egy, állítólag XIV-ik századbéli irás tesz említést. Habár ez az ósdi kézirat, melynek a czime: »Non getti dadi, ne tocchi naibi! (Ne a kockát forgasd, hanem kártyán játszszál!) már régen ismeretes, azért még mindig nem tudjuk biztosan eredetének idejét. Teutonicus János 1377-ben említi először a kártyát, mint ismeretlen eredetű ujdonságot és le is írja azt. Négy szinnel voltak kifestve s mindegyik királyt, vadászt vagy gyermeket ábrázolt. Voltak aztán kép nélküli kártyák is, amelyeken egytől tizig terjedő számok voltak. Teutonicus szerint a kártyajáték akkoriban már oly népszerűségnek örvendett, hogy még a prédikáló barátok sem átalították kezükbe venni. Azonban a kártya csakhamar veszedelmessé kezdett fajulni; mindig gyorsabban nyerő játékokat találtak ki, mind nagyobb összegekben játszottak, egyesek még csaláshoz is folyamodtak, mire a langresi szinódus az 1404-ik évben eltiltotta a kártya használatát és egyházi átokkal sújtotta a vele játszókat. Mindazáltal 1423-ban Felső-Itália népeinek már újra olyan szenvedélyévé vált, hogy Sienai Szent Bernát ugyanott valóságos térítőutat tett a kártya ellen, aminek meg is volt a kellő eredménye, mert legnagyobbbrészt megsemmisítették őket. Ugyanez történt később Savonarola prédikációinak hatása alatt Flórenczben. 1430-ban Savoyai Amadeus eltiltotta országában a kártyajátékot, kivéve, ha nőekkel tüben játszottak. Ettől az időtől fogva a tilalom általánossá vált. Szent Bernát 1440-ben annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy a kártya az »ördög találmánya« és éppen ezért az »ördög bibliájának« nevezte el.

SZÉPIRODALMI RÉSZ.

Poste restante.

(Amerikai regény.)

— Irta: John Nobody. —

Az alvó leány e szavakat már láthatólag nagy megerőltetéssel mondá. Nagyon kimerültnék látszott, a veríték nagy csöppekben gyöngyözött homlokán.

Burton nem tartá tanácsosnak még tovább folytatni a kísérletet.

Megtörülte leánya homlokát, azután pedig néhány érintéssel felszabadította a delejes álomból. A leány bágyadtan nyitotta ki szemeit és annyira ki volt merülve, hogy erőtlően hanyatlott atyja keblére.

— Látja, — szolt Burton — most ebben a szánandó állapotban marad néhány napig. Olybágyadt, mintha valami hosszú utról érkezett volna.

— Különbén hosszú időre ez volt az utolsó eset. Most azonban ne veszítsük az időt, hanem kövessük a feltalált nyomokat, nehogy valami véletlen folytán a madár ismét kirepüljön.

Burton becsengette a szobaleányt, ennek gondjaira bizta leányát, azután karonfogva távoztunk a házból.

Mintegy másfél óra múlva ott voltunk a Courtstreeten, a leány által megjelölt magas ház előtt.

Midőn fölértünk a megjelölt ajtóhoz kopogtatunk, de semmi válasz nem jött. Ismételt kopogás is hasztalan volt.

— Itt bajos lesz bejutnunk — mondám.

— Erre az esetre is el vagyok látva, szolt Burton mosolyogva és zsebéből egy egész csomó kulcsot vett ki. A legkülönfélébb alaku és szerkezetű tolvajkulcsok voltak.

— Elöttem nincsenek zárt ajtók, mondá és rövid idő múlva sikerült is a megfelelő kulcsot megtalálnia. Beléptünk.

A szobában nem volt senki, de minden jel oda mutatott, hogy lakója csak rövid időre távozott.

— Különbén mindjárt megtudhatjuk azt is, hová ment Leesy; a kapu alatt egy gyümölcsös-kofa ül, legyen szives kérdezze meg.

Lementem és megtudtam, hogy a leány nemrég távozott és azt mondta, hogy rövid idő múlva vissza fog jönni.

— Most tehát nem marad más hátra, véle Burton, mint valahol a közelben lesbe állani; én lent maradok valahol.

— Én pedig meglátogatom azalatt Moreland Henry sirját — feleltem.

— Jó lesz. Ha Leesy megérkezik, várni fogok míg ön is visszajön, azután pedig magunkkal visszük őt hozzám és együtt fogunk ebédelni.

— Ugyan mit gondol?

— Miért ne? Én nagyon nyugodtan ebédelek veled, ha mindjárt ő lenne is a gyilkos. Ezt hivatásom hozza magával. Biztosítom, hogy már sokszor volt szerencsém a legválogatottabb gonosztevők társaságában étkezni.

Az utcán elbucszunk.

Burton egy átellenes vendéglőben az ablak-

hoz ült, ahonnét mindent jól szemügyre vehetett, én pedig bérkocsiba ültem és a temetőbe hajtottam.

Gondolatokba mélyedve lépdeltem a sirhalmok között.

Amint azon ösvényre értem, mely Henry sirjához vezetett, egy nőt láttam onnét gyors léptekkel távozni.

Ő biztosan előbb vett észre engemet, azért sietett úgy, hogy alig egy pillanatra láthattam.

Azonnal Leesy jutott az eszembe; bizonyos voltam benne, hogy a látogató ő volt.

Nem követtem, sőt még utánna sem néztem, nehogy eláruljam, miszerint észrevettem. Könnyen gyanakodhatnék és akkor vissza sem térne lakására.

Távozni engedtem. A sir körül női és gyermeklábnyomokat vettem észre, ami még inkább meggyőzött arról, hogy a látogató Leesy volt.

Rövid időzés után én is ugyanazon uton távoztam, mint Leesy.

A temető kapujánál álló őrt megkérdeztem, nem látott-e egy fiatal nőt gyermekkel karján kimeneni.

— Meglehet uram — felelé — de itt nagyon sokan járnak ki és be, nem ügyelek reájuk. De ha ön is azt a nőt érti, aki úgy két óra tájt jött ide egy kis gyermekkel a karján, arról biztosíthatom hogy még nem távozott a temetőből.

Hasztalan váraoztam. Már este lett; a temető kapuját is bezárták, anélkül hogy mutatkozott volna, akire vártam.

Csalódva távoztam.

Most már magam is gyanakodtam Leesyre és feltettem magamban, hogy kézrekerítem.

Két véletlenül ott járó rendőrnek 100 dollár jutalmat ígértem, ha felkutatják. A jó jutalomtól buzditva, azonnal felkerekedtek a temető átkutatására.

Megtéve a szükséges intézkedéseket, visszamentem a városba.

Burton még mindig a vendéglőből leste a leányt és amint megpillantott keserű mosollyal mondá, hogy megint csak árnyékra vadászunk.

— Tehát nem tért vissza?

— Nem bizony.

— Pedig én láttam őt.

— Ne mondja!?

— Igenis láttam, de megint elvesztettem szem elől.

— Ez már nagy kár!

— Kár, de nem én vagyok a hibás!

— És hol látta?

— A temetőben.

— Hogyan? mikor?

A temetőben történeteket elbeszéltem Burtonnak. — Bármint legyen is, az én meggyőződésem, hogy előbb-utóbb elfogom azt a kis kigyót — felelé Burton.

— Én is óhajtanám. De most mit fogunk tenni?

— Nekem még haza kell mennem, hogy megnézzem gyermekemet.

— Jó, menjen haza, én majd elfoglalom azalatt az ön helyét.

— Legjobb lesz, ha ön, mihelyt besötétedik, felmegy Leesy szobájába és ott várakozik. Itt a kulcs, melylyel felnyithatja az ajtót. Ha azonban éjfélig nem térne vissza, tovább ne várakozzék, hanem jöjjön hozzám, otthon várom.

— Helyes.

Miután így megégyeztünk, Burton eltávozott. Helyére ültem az ablakhoz és minden arramenőt figyelemmel kísértem. Mikor besötétedett, elhagytam a vendéglőt, s Burton utasításának megfelelően az átellenben levő házba siettem. Óvatosan felsiettem a lépcsőn, nehogy valaki észrevegyen és szerencsésen fel is jutottam Leesy szobájába. Távozásunk óta senki sem volt ott. Kissé felszítottam a kandalló tüzét és gondolatokba merülve várakoztam.

Azon törtem a fejemet, hogy hol járhat Leesy még ilyenkor is a kis gyermekkel? Minden nap ily késő éjjel jár haza? vagy csak ma nem meri lakását felkeresni, mert a temetőben engemet látott?

De akkor hol fogja az éjszakát tölteni? Talán csak nem valamelyik sirboltba elrejtőzve?

Amig így gondolkoztam, az álom lassanként erőt vett rajtam. Egy ideig küzdöttem ellene, de végre mégis elaludtam. Izgatott állapotomban nagyon természetes volt, hogy álmaimat is az elmúlt napok eseményei foglalták el. Álmomban is ott a kandalló előtt ültem és vártam. Egyszerre megnyílt az ajtó és Leesy lépett be csendesen, nesztelenül. A kis gyermek karján szunnyadozott. Amint észrevett a kandallónál, megrémült. Egy pillanatig mereven nézett reám, azután megfordult és ép oly nesztelenül, amint jött, elhagyta a szobát. Csak az ajtó becsukásánál támadt egy kis zörej — —

Egyszerre felébredtem. Csakugyan az ajtó nyikorgása ébresztett fel. Bizonyos, hogy mig én aludtam, valaki csendesen a szobába jött, azután pedig, amint meglátott, ismét elmenekült.

Az órára néztem. Egy óra volt éjfél után.

Szinte ijedten ugrottam fel, és szerettem volna a falon verni szét a fejemet, hogy ily hanyag voltam. Mikor kétszeres éberségre lett volna szükségem, akkor én elaludtam!

Semmi kétség, hogy Leesy megjött, de amint meglátott szobájában, veszélyt sejtve ismét elmenekült.

A madár megint kirepült a hálóból.

A lehető legrosszabb hangulatban hagytam oda örhelyemet és Burton lakására mentem. Ő még ébren volt és várt.

— Nemde, semmi eredmény? — mondá ingerülten, anélkül hogy engem szóhoz is engedett volna jutni. De azért ne csüggedjünk, a türelem a legszebb erények egyike.

Keserűen mosolyogtam.

— Ha önnek kedve volna — kezdte Burton újra — elvezetném még valahová, ahol megláthatná, hogy bizonyos fiatalemberek hogyan töltik idejüket s hogyan fecsérelik el pénzüket.

— Miféle fiatalemberek?

Burton mosolygott. — Majd meglátja!

— Talán csak nem — —

Mielőtt azonban befejeztem volna, két ujját ajkára tette.

— Csitt! a falaknak is van fülük. Látni és hallgatni!

A legnagyobb mértékben kíváncsi lettem. — Menjünk!

— Ha úgy tetszik, mehetünk.

Néhány percz mulva már az utcán voltunk.

— Siessünk, nehogy elkéssünk — sürgetett Burton.

Meglehető gyors léptekkel, hallgatag haladtunk az utcán.

(Folyt. köv.)

A becsület.

A »Kírtás« eredeti tárczája.

— Turtsányi Vilmostól. — (Vége)

A táncz újra megkezdődött.

A mi párunk még szót sem váltva vegyült a tánczolóok közé.

Igy nyilatkozott meg a három éven át küzdő vágyódásból fakadó szerelmük. A leány a férfi arcán látott meglepedésből sejtette; a férfi pedig gyengéd ölelésére megkapta a feleletet a szorosabban hozzásimuló leánytól, midőn boldogságtól sugárzó szemei időnként epedő vágygyal megpihentek arcán. Azután megeredt a beszéd köztük. A három hosszú év alatt összegyűjtött vágy, kétely, bizonytalanság, mind megtalálta a maga útját a sok kérdés és feleletben és a boldogság mosolygó fénye átsugárzott jövőjük bizonytalanságába.

Mig ezek édes álmaikat szőtték, Birkás Maris betege lett a szép legénynek. Ennek a vézna leánynak is megnyílt a szive, a kire senki se nézett.

Az igaz, hogy vagyonaért nem egy legény akadt volna, a ki elveszi; de még nem is igen ment leányszámba eddig. Nem bánta. Nem háborgott lelke. Testének fogyatkozása szomoruvá, közönyössé tette minden iránt.

A ház előtti lóczán didergett, fázott, mig másnak a tavaszi fuvalom melege enyhe pirral borította arcát.

De hogy Nemes János hazajött a katonaságtól, Maris kedélye is nagy változáson ment keresztül. Nem tudta elfelejteni a legény barátságos hangját; mindig fülében csengett az a pár szó, amit vele váltott. A régi szomszédtság, a gyermekkori emlékek mindjobban kiszineződtek az elmúlt idők halvány-ságából, a régi vágyak újból feleledtek. Erősebben, mint valaha. A mi idő azóta letűnt, azt ő összekapcsolta a mostanival, mint a tegnapot a mával; de nem gondolt arra, hogy a férfi azóta sok mindenben változott és a multból más emlékeket vitt magával, melyeket mindaddig ápolt, mig a valóság szerelemmé fejlesztette.

Szóval, Marisból egyszerre nagy leány lett s a mit környezete nem is sejtett, ebben a halovány arcú, vézna testben megindult a sorvasztó vágy szerelem után és önfejű erőszakkal ragaszkodott szerelme tárgyához, bár tudta, hogy az másfelé fordult.

Ez az utóbbi akadály azonban megtörte lelki erejét és a közönyösség, amit minden korábbi kedvteléseivel szemben tanusított, figyelmessé tette anyját leánya állapotára. Hogy mindennek a fellángoló szerelem volna oka, arról az anya durva lelke sejtélemmel sem birt. De midőn leánya mind átlátszóbb, mind törékenyebb lett, akkor valami ismeretlen bajnak előérzete kezdte nyugtalanítani, mert ösztönyszerűleg félt a betegséggel járó kellemetlenségektől. Leányát azonban hiába vallatta. Az egyszerű embe-

reknek sajátos érzéketlenséggel párosult gyengédte-
lensége még zárkózottabbá tette az amugy is el-
kényeztetett gyermeket. Csak midőn egyszer épen
ily beszéd közben a véletlen arra vitte Nemes Jánost,
vette észre Birkásné, hogy leánya a legény látá-
sára görcsösen összerándult és szinte megmerevedve
bámult utána, amíg csak láthatta, azután pedig
halk zokogásban tört ki elfojtott szenvedélye.

— Miért sírsz? — csititgatta anyja — majd
férjhez adlak, ha eljön az ideje; neked is akad
legény a faluban.

A leány erre tagadólag intett és daczosan fel-
vetve fejét szótlánul távozott.

Itt kellene valamit tenni, gondolta magában
az asszony; de minden erőlködése daczára tanács-
talanul állott. Végre elszánta magát, hogy szól az
urának.

— Hallod-e István? — kezdte lefekvés után
a sötétben.

— Beszélj, akkor hallom.

— Maris szereti a huszárt.

— Menjen hozzá, ha szereti.

— Az ám! de a huszár a Varju Lidit kerülgeti.

— Ha csak az a baj, majd ide terelem.

— A kire az szemet vetett, nem oly könnyen
szabadul tőle! Meg hát nincs is párja Lidinek a
faluban.

— Igaz ami igaz; de üres asztalon hiába ke-
resed az ételt.

— Arra ök most nem gondolnak.

— Ráfordítom az eszét, csak bizd rám! . . .

Tudod-e asszony — folytatta kis szünet után —
hogyan a szomszéd háza az én pénzemen épült?!

Erre elmaradt a felelet és Birkás hallgatag
tovább szötte gondolatait. A megoldás módját is
hamar megtalálta. Kezdetben neki is furcsának tűnt
fel okoskodása; de a volt marhahajcsár lelkiismerete
hamar megalkudott a tisztességgel. Perczről-perczre
jobban belelovalta magát abba a meggyőződésbe,
hogy teendő ajánlata nemcsak méltányos, de még
ennél is több, mert végeredményben a vagyona is
arra az árva fiura szállana; ami pedig a fődolog:
Nemes is megszabadul adósságától, amit ugysem tud
megfizetni. Elhatározta, hogy mindjárt reggel átme-
gy a szomszédba.

Másnap azonban nem mert előállani tervével,
mert maga is érezte, hogy valami még sincs ren ljén
és várta a jó alkalmat, míg a véletlen kiségit.

Nem is soká késett az alkalom.

Nemesék háza előtt gyönyörű hársfák állottak.
Egy éjjeli vihar a fák egyikének letörte koronáját.
Ezt készült kivágni az öreg Nemes.

— Jó reggelt szomszéd! — köszöntötte őt a
kerítésnél leselkedő Birkás.

— Adjon Isten, koma!

— Mit néz azon a fán, fejsze kell annak! Ott
már nem segít más — folytatta, látván, hogy Nemes
habozik.

— Sajnálom. Ezeket itt akkor ültettem — mondá
a fasorra mutatva — mikor azokat a szegény árvákat
magamhoz vettem. . . . Meglátja szomszéd — tette
hozzá elgondolkozva — baj éri a házat.

— Már mit beszél kend, hát mi baj érné?
Az csak nem baj, ha a madár kirepül a fészekből.

— Az nem, ha magnótt a szárnya.

— No, ha már erről esik a szó, mondok egyet,
kettő lesz belőle.

— Mi legyen az? — fordult hozzá munkáját
félbeszakítva Nemes.

— Megöregedtem, erőre van szükségem. Mit
szólna hozzá, ha János elvinné Marist?

— Nem bánom én, válaszszon kedve szerint,
nem erőltetem bele.

— No csak azért mondom, mert a lány se huzó-
dik tőle és akkor a mi dolgunk is tisztázódnék. Az
igazat megvallva, már szükségem is volna arra a
kis pénzecskére. Rossz időket járunk és nekem se
igen találkozik valami mostanában.

— Sokan vagyunk — felelte komoran Nemes
— az idei szűk termésből életre is alig jut; de majd
köszönettel vissza-zolgálok, ha a János fiu rendbe jön.

— Soká lesz az! . . . Jobb úgy, a mint én
mondtam.

Nemes nem felelt, hanem félbenhagyott mun-
káját folytatta.

Birkás még ott nézte jó darabig, azután be-
fordult a házba.

Egy ideig minden a régiben maradt.

A marhahajcsárt boszantotta, hogy nem kap-
tak ajánlatán. Sértett hiúsága bosszút forralt. Nagyon
jól tudta, hogy Nemesnek nem áll módjában a
kölesönvett pénzt megszerezni, erre alapította tervét.
Beperelte Nemes.

Mikor az öreg Nemes kézhez kapta az idézést,
János is otthon volt. Egyik szó a másikat érte, a
miből megbizonyosodott, hogy az ő személye idézte
fel az egész szerencsétlenséget, mely mindnyájukat
koldusokká teszi. Hiába volt a sok tanakodás.

— Majd megsegít az Isten! — sóhajtá az az
szegény ősz ember, a kinek most is egész gondja ay
gyermekre irányult, nem pedig önmagára.

— Eladják a házamat; az a csep föld is rá
fog menni! . . . Nincs ára semminek! . . . Mit csi-
nálunk azután?! . . .

Tenyerebe hajtott fejével gondolkozott; de azért
egy szóval sem kísérlette meg, hogy nevelt fiát rá-
beszélje a házasságra.

A leszálló est szürke homályában elmosódott
az a sok szóval szomorú arc és a nagyobbodó
sötétséggel rájuk borult a vigasztalan szomorúság.
A nyomasztó mély csendet csak néha-néha szaki-
totta meg a küzködő lelkek harcza egy-egy nehéz
lélekzettel.

A hosszú szünetet a huszár törte meg.

— Ne busuljon apám, majd rendbe hozok én
mindent. Soh'se érje baj, hogy minket, árvákat be-
fogadott a házába. Tudom én, hogy mivel tartozom!
A mi becsületünket nem fogja Birkás a faluba
doboltatni!

Azzal felpattant a lóczáról és kifelé indult.
A szomszédba érve, az udvaron foglalatostkodó
Birkás elé lépett.

— Eljöttem, István bátyám!

— Mi járatban vagy fiam? fordulj beljebb
— és meglepetést színelve, a vendégszoba felé
tuszkolta. János azonban nem ült le. Büszkén ki-
egyenesedve, hangosan kezdé:

— Feleségül kérem a leányát. A hozomány
apám írása legyen, hogy megszabadítsam a gondtól.

— Szép, hogy mégis rászántad magadat —
felelte Birkás némi gunyt színelve, hogy tervének
sikere feletti örömét elpalástolja.

— Itt nincs mit gondolkozni. Belemegyek az
alkuba.

A hajcsár már szokásból is gyorsan utána kapott a felé nyújtott kéznek és jobbával belecsapott, mint a hogy azt a vásárokon szokta, nehogy a legény még talán megbánja . . .

Minden marasztalás daczára, Nemes János hazafelé indult. A konyhaajtóban szemben találja magát Marissal. Mindkettejükre váratlan volt ez a találkozás. Egy pillanatig szótlánul néztek egymásra, de a katonaviselt ember hamar feltalálta magát.

— Érted jöttem, Maris!

Valami fájdalmas érzés nyilallott át szívéen, midőn az alku tárgyát maga előtt látta. Megsajnálta.

A leánynak sejtelve sem volt a történekről. A legény szavainak hallatára, elsápadva támolyogni kezdett és ha az erős férfi meg nem fogja, előtte esik össze. Feje a legény vállára dőlt, aki homlokra csókolt. És mégis a szerelem utáni hosszú vágyakozásnak első kitörése nem az öröm és a boldogság megnyilatkozása volt. Magához térve, félénken félrehúzódott a legénytől és idegenszerű csodálkozással nézte, mint a ki nem tudja a dolgok összefüggését megtalálni. A kapott csókra is a jól eső tehetetlenségénél többet nem érzett, mert a helyzet ily rohamos változását semmi előzmények nem mutatták.

Már régen ott állott egymagában, midőn lassan tudatára ébredt a történekről és tagolgatni kezdte az eseményeket. A neki kedves végeredményen kívül azonban semmiféle indító oknak nem tudott nyomára jönni. Végre is az a gondolata támadt, hogy Nemes János feleségnek mégis csak őt találta jobbnak a másikkal, a kivel szegénysége miatt szakítania kellett.

A leánykérő és az eljegyzés e szokatlan módjának hamar hire ment a faluban.

A sok beszédnek csak az lett a vége, hogy a nézetek megoszlottak.

Nemesék házában a szomorúságot öröm váltotta fel. Ezt a ravasz Birkás azzal tetézte, hogy a kötelezvényt még az esküvő előtt visszaadta és töröltette a tartozást.

Mindezt pedig csak azért tette, hogy tisztán a legény becsületére bizza a szabad elhatározást. Jól ismerte emberét. A magyar paraszt furfangja a legkellemetlenebb helyzetből is talál kibuvót, de ha egyszer becsületére bízna valamit, akkor helyt áll érte, ha mindjárt bele is pusztul.

Különböen ugy látszott, hogy mindnyájan megvannak elégedve ezzel a fordulattal. Nemesék a jó fiú okos számítását látták benne. A hozott áldozat nagyságáról nem volt fogalmuk, mert az érzelmeknek minden korlátot ledöntő hullámszámát, mely a lélek csiszolásával növekedik, nem ismerték.

A parasztszülőknek fia azonban nem volt az többé, aminek ők mindig nézték. Nyílt feje és fogékony lelke sokkal magasabb öntudatra ébresztették. Magának a léte becsét ő már nem tisztán az anyagi, hanem a szellemi szükségletek kielégítésére is alapította, és az utóbbiakat előbbrevalónak tartotta; de a megszokott fegyelemmel saját magát tartotta féken, mikor jóltevéjének s vele testvéreinek sorsa is az ő elhatározásától függött. Becsületlen lelke egy pillanatig sem habozott a választásnál. A mit tett, kötelességének tartotta. A továbbiakra való gondolatot erőszakosan elűzte magától és csak ha volt kedvesének szomorú, lemondó pillantásával találkozott és egy-egy szót váltott vele, akkor fojtogatta lelkét a sors mostohaságának keserősége.

Az igaz, hogy formaszerű ígéretet még nem tettek egymásnak Lidivel; de a kapu előtti sűrű találkák esténként és az ott folyt beszélgetések mind arra engedtek következtetni, hogy egy párnak készülnek.

Az eltérő vélemények daczára abban mindenki megegyezett, hogy sajnálták Varju Lidit, és mellőzése nem hozott szegényt reá, mint másnál ily esetben, akire szokás szerint, minden adandó alkalomkor a gunyos megjegyzések egész halmazára rázudul. Mindenki sejtette, hogy itt valami szokatlan dolognak kellett történni, ami a szerelmeseket akaratuk ellenére választotta el egymástól. Az emberek épen ezért közönyösen néztek az esküvő elé s habár Birkás mindent elkövetett, hogy mennél nagyobb pompát fejtsen ki, valódi jókedvet nem tudott vendégeibe önteni. A nászmenet is sokkal csendesebb volt, mint más esetekben. Varjuék háza előtt mintegy parancsszóra elnémult az ének, a kurjongatás. A rácsos kerítésen át az udvarba lehetett látni, hol Lidi a konyhaajtó küszöbéről nézte őket. A lemondás keserű mosolya futott végig halovány arcán. A menetben résztvevők mintha szegyélték volna magukat, kalapjaikat jobban szemükre huzzák és földreszegzett tekintettel haladtak el a kapu előtt. Hiába húzta a cigány, hiába kínálgatta Birkás vendégeit, a kedvetlenség fagyos lehellete reánehédedett az egész társaságra. Egyik a másik után talált valami elfelejtett sürgős dolgot, ami haza hívta. Alig hogy beesteledett, hire-hamva sem volt a lakodalmas népnek.

Az asszonyok kezdték eltakarítani a sok holmit, Nemes János pedig haza ment — katonakori emlékeiért, amint mondta.

A ház már rég kiürült, az ifju menyecske pedig megunva a hosszú várakozást, átnézett férje után. Már nem volt ott. Jó egy órája, hogy távozott.

Marist valami kimondhatlan aggodalom szállotta meg és sietve kifutott a házból, maga se tudta merre. Tanácstalanul állott a sötét éjszakában, míg véletlenül hazasiető emberektől tudta meg, hogy férje előbb Lidiekhez, majd onnan a füzes felé ment. Kétségbeesve utána iramodott; de hiába bolyongott a sötét éjszakában, nem talált reá sehol. Hivogató szava elveszett a folyam vadul csapkodó hullámainak zajában.

Egy-egy szélroham végig sivitott a hajlongó fák lombjai között, és szemébe verte a felkavart port. A mindjobban tornyosuló felhők komor sötétsége még elhagyatottabbá, félelmesebbé tette az őt környező magányt. Rémes hangok törték át a keletkező vihar zugását és az ő kétségbeesett kiáltozását elnyelte a háborgó természet üvöltése.

Végre is iszonyu félelem vett rajta erőt, és futva menekült hazafelé.

— — — — —
»Akasztott ember van a határban« — mondogatták a vihar által álmukból felvert emberek és csöndesen imádkozva hallgatták az éjjeli őr kürtjének biztató bűgását. — — —

Másnap a libákat őrző gyerekek ijedt sikoltozással futottak a füzesből és azt ujságoltak a faluban, hogy a szél a fűzfák egyikén lógó embert lóbáz a víz felett.

Egy mozdony emlékeiből.

Elbeszéli ő maga.

(4. folyt.) A „Kitartás” eredeti humoreszkje.

Másnap hasonló előkészületek.

Kiállítottak a placzra, oda a sok fehér asztalos imaház elé, hogy ott várjam meg az esketési szer-tartás kezdetét.

Feltűnt, hogy a templom ezuttal üres. Azaz, hogy csak a násznép kormosabb része tért be ma is a sekrestyébe, egy kis szentelt vízre áhitozván bizonynyal. A hivatalos vendégsereg, az urinép tulnan jött az állomás másik oldala felől, ahol egy iromba, ütött-kopott, füstös-kormos nagy ház állott. Nem lát-tam, hogy mi lehet, de a kinézése után ítélve, valami gazdátlan bagolyvár. Egy üveg nem sok, de annyi sem volt ép a felettes ablakokon.

Megint a tegnapi vizitalás. okumlálás, kapa-rászás, kopogtatás. Azután az egész tisztelt vendég-sereg felkapaszkodott a hátamra. Ereimben a vér megint forrott, feszült s úgy éreztem, hogy ezzel a násznéppel egyetemben még repülni is tudnék. Már mint kivel hová.

Feltűnt, hogy a tegnapi műtanrendőr ur, az én hivatalos anyakönyvesem ma nincsen a társaság között. Helyette egy csupa has, csupa bajusz, csupa pápaszem emberke körül sürgölődtek a többiek és főként azt magyarázgatták neki, hogy a tegnapi tüsszentési história miképpen esett meg.

— Csunyan össze van forrázva a szegény Bakafy. Hetekig fogja azt feküdni, — véle a kis emberke dallamos kappanhangon s miközben óriási pápaszemével erősen megpislákolta a kényes orr-üvegemet, bajuszát és hasát minél távolabb guri-totta a szerkocsi felé.

De most megint baj történt. Amint az egyik uriember (mérnök urnak mondták a többiek, de én úgy vettem ki az egészből, hogy ő a kérő nász-nagy) vért eresztett a lábaimba, amitől szaladjak, csak megbicsaklott minden testem. Egy világért nem mozdult volna előre egy kerék is. Pedig több-ször próbálták a procedurát s magam is erőlköd-tem volna, ha holt bénaságot nem érzek tagjaimban.

— Rossz ómen, uraim, rossz ómen! — sipítá megint a hasbajuszpápaszem bácsi, onnan a szer-kocsi láda tetejéről. — A holt ponton állunk. Ez pedig nagy baj, uraim, igen nagy baj. Ez nem hoz szerencsét ennek a locomobilnak. Tudom én azt... Lássa kérem tisztelt osztálymérnök ur (ez volt a másik, a kiadó násznagy), nemcsak ezt a stációt építették rossz helyre, de a szomszédot is, a batyu-várit. Mert miért? Mert azért, hogy mind a kettőt a holt pontra építették...

— De kérem rendőrkapitány ur...

— Kérem, kérem, jobban tudom én azt, mert én nem elfogult szemmel nézem a vasuti szolgál-atot, mint az urak. Ha ezt a két állomást, mind-egyikét csak egy-egy kilométerrel építették volna feljebb, ezt a bajt el lehetett volna kerülni. De persze... És most itt vannak a következmények: a holt pont. Mikor még az üres mozdony sem bír el-indulni, hogyan indíthatnák baj nélkül a vonatokat?..

Ebben a perczen én megindultam.

(Folyt. köv.)

ANEKDOTÁK.

Pontos adatok. *Bíró:* Mi a neve?*Tanu:* Jan Szlupaj.

— Vallása?

— Vágyom tot.

— Nem a nemzetiségét kértem, hanem a vallását!?

— No had igem; vágyom tot. Valasom izz tot.

— Azt mondja meg nekem, hogy milyen tem-plomba jár imádkozni?

— Milen templomba? Had mienk templomba!

*

Munkácsi tanu. *Bíró:* Neve?*Tanu:* Katona István.

— Hol született?

— Esztergomban.

— Mi a vallása?

— Római katolikus.

— Mi a foglalkozása?

— Jelenleg csak handlézsidó vagyok, kérem-alássan.

*

Nem testvérek *Nénike:* Ejnye kis fiaim, de nagyon hasonlítottok egymáshoz! Bizonyosan testvérek vagytok?*Pistike:* Óh nem nénike, mink ikrek vagyunk

*

Gyógyszertár az oroszánhoz. »Aztán mondja csak, báró ur, mikor olyan nagyon beteg volt abban a sivatagban, micsoda hasznát vette ennek a re-czeptnek? — »Hogy micsoda hasznát? Hát betér-tem a legelső oroszán-patikába és elkészíttettem az orvosságot«. — »Értem, báró ur«.

*

A távolban. »Óh mondja, imádott, nagysám, hogy fog-e engem akkor is szeretni, ha majd távol leszek kegyedtől?«

— Hogyne? Minél messzebb lesz tőlem, an-nál jobban fogom magát mindig szeretni.

*

A híres vizesés. *Vezető* (néhány asszonyság-hoz, akik élénken társalognak egymással): Ha a hölgyek most legalább egy percze abban hagynák a beszélgetést, igen szépen meghallanók ennek az óriási vizesésnek hatalmas zúgását.

*

A kis ravasz. Anyám, adjál egy almát!

— Mit gondolsz?! Ebéd előtt nem adok!

— Hát nem adsz almát!? No jó, akkor fel-viszem a kis kutyát a padra, hová a kolbászt dugtad

*

Mentegetődzés. *Vevő:* Becsapott azzal a kabát-tal, melyet a mult héten vettem. Alig hordtam pár napig, teljesen szétment.*Ruhakereskedő:* Valószínűleg tulerősen voltak a gombok felvarrva.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Szepessy József, Súlyom, 6 korona 50 fillért; Kertész Albert, Szaár, 6 korona 70 fillért; Szűcs Sándor, T.-Szt.-András, 6 korona 80 fillért; Csordás János, Jászberény, 7 korona 40 fillért; Suhajda Gyula, Túrje, 8 korona 90 fillért; Mattyasovszky Gyula, Magyar-Szék, 9 korona 20 fillért; Béczy Vincze, Ivaneé, 9 korona 90 fillért; Magyar Mihály, Kis-Várda, 10 korona 20 fillért; Rácz Ferencz, Kiszács, 16 korona 39 fillért; Szelkó János, M.-Hosszurét, 28 koronát; Vécsei Vilmos, Budapest, 28 korona 87 fillért; Deutsch Jakab, Zágráb, 40 korona 20 fillért; Polgár Sándor, Fiume, 77 korona 78 fillért köszönettel nyugtázzuk, megfelelően elszámoltuk. — Turcsányi Ferencz, Budapest, szeptember és október hónapokra; Heimesz Alajos, Ózegléd, november és december hónapokra; Mettelka Frigyes, Veszprém, november és december hónapokra; Schwarzkopf János, Pécs, december hónapokra; Házler Péter, Selyp, december hónapokra; Weisz Vilmos, Zágráb, december hónapokra; Kerekes András, Stubnya, november, december és január hónapokra; Petky Gyula, Nagy-Bánya, november, december és január hónapokra; Adaska Mihály, Kis-Chocholna, december és január hónapokra; id. Gönczy Károly, Szatmár, december és január hónapokra; Sechorsch József, Selyp, december és január hónapokra; Fajkos Kálmán, Rozsnyó, december és január hónapokra; Tormássy Ferencz, Kaposvár, december és január hónapokra; Dörögdi László, Czece, január hónapokra; Kalászy Géza, Ó-Kér, január hónapokra; Gelencsér Gábor, Budapest, január hónapokra; Horváth Pál, S.-A.-Ujhely, január hónapokra; Szántó Zsigmond, Arad, január hónapokra; Szász Zsófia, Győr, január hónapokra; Kollár Mihály, Czeke, január hónapokra; Fehér Ernő, Rákospalota, január hónapokra; Gaál Nándor, Párkány-Nána, január hónapokra; fölösleg 3 korona; Bradák Ferencz, Szt.-István, január hónapokra; Kakuszy Antal, Karánsebes, január hónapokra; Péter Mihály, Kukujeveci, január hónapokra; Skvorác János, Doberlin, január hónapokra; Simon Ede Dániel, Perjámos, január hónapokra; Miskovics János, Nagy-Rócze, január hónapokra; Halász Sándor, B.-Ujfalu, január hónapokra; Veres Ádám, Budapest, január hónapokra; Kluesik János, Zólyom, január hónapokra; Darvas György, Selyp, január hónapokra; Horváth István, Szolnok, január hónapokra; Schrön János, Vajta, december, január és február hónapokra; Pallosi József, Vinkovce, szeptember, október, november, december, január és február hónapokra; Kocsis István, Mező-Záh, október, november, december, január és február hónapokra; Kovats János, Losonez, január és február hónapokra; Tóth Mihály, Kaposvár, január és február hónapokra; Delling Henrik, Budapest, január és február hónapokra; Wawrik József, S.-A.-Ujhely, január és február hónapokra; Antal József, Fűzes-Abony, január és február hónapokra; Horváth Ferencz, Fenes, január és február hónapokra; Puskás József, Somogy-Szobb, január és február hónapokra; Tusán József, Budapest, január és február hónapokra; Marosi János, S.-A.-Ujhely, január és február hónapokra; Kontics János, Porpác, január és február hónapokra; Kael Lajos, Ujpest, január és február hónapokra; Bencze Lajos, Kaposvár, január és február hónapokra; Gottrich Sándor, Szt.-Lőrincz, november, december, január, február és márczius hónapokra; Trochopeusz Ede, Csenger, február és márczius hónapokra; Tóth József, Ipoly-Pásztó, február és márczius hónapokra; Masznyik Lajos, Báltaszék, február és márczius hónapokra; Süli Pál, Szeged, márczius hónapokra, fölösleg 55 fillér; Baranyai Fülöp, Budapest, február, márczius és április hónapokra, fölösleg 80 fillér; Werner Dániel, Zágráb, február, márczius és április hónapokra; Lendvai Mihály, Hadház, márczius és április hónapokra könyveltük.

H. L. Olyan nő, aki férjével csak a polgári törvény szerint van megesketve, minden — a törvényes feleséget megillető — jogokat élvezi úgy férjének életében, mint annak halála után Mert a polgári házasság kötelező a törvény előtt, míg az egyházi esketés most már sem nem kötelező, sem egymagában nem képez törvényes házasságot.

Gergőföldi. Az elefánt téli napokon 120—150 liter, nyári napokon 150—200 liter vizet fogyaszt. Az orrszarvú napi vízfogyasztása 120 liter . . . T. tagtárs ur talán csak nem szándékozik elefánt- meg orrszarvú-tehenészetet be rendezni!?

Felelős szerkesztő: **Temesváry Alajos.**

Cserélni óhajt

magyarországi kisebb középállomásról (a jobbparti üzletvezetőség egyik helyi érdekű vonaláról) pályafelvigyázó a kolozsvári üzletvezetőség bármelyik vonalára. Közlelbbi értesítést e lap szerkesztősége ad.

Cserélni óhajt

pályafelvigyázó, Horvátországban fekvő igen jó helyről, mert fiát a magyar hazában szeretné iskoláztatni. Beosztása helyén a szolgálat könnyű, amennyiben csak egy állomása van. Aki vele cserél, annak 200 koronát hajlandó fizetni. Ajánlatok lapunk szerkesztőségéhez küldendők.

Egyesületünk fogorvosa

Dr. Rajman Kálmán

(Budapest József-körut 45. szám alatt)

egyesületünk tagjait 50% engedmény mellett gyógykezeli.

POLGÁR SÁNDOR



orvosi mű- és kötszerésznél

Budapest, VII. Erzsébet-körut 50



legjutányosabban beszerezhető legjobb találmányu sérvkötők. összes betegápolási eszközök és köt-szerek, Haskötők, egyenestartók, orthopaediai fűzők és járógépek, valamint müláb és mükéz saját műhelyében a legpontosabban készül.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Fenti címre ügyelni tessenek.

Egyesületünk tagjai ezen hirdetés előmutatása esetén 10% engedményben részesülnek.

4 liter

kitünő borókapálinka

korona 8.40

4 liter

kitünő gyógyfüves likőr

korona 11.—

bérmentve utánvétellel szállít

Cornides Károly, Felka

Szepes -megye